

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 2015

126/2015

Valtioneuvoston asetus

vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä 12 päivänä helmikuuta 2015

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti

kumotaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen (195/2002) 3 §, 22 §:n 2 momentti ja 24 §:n 5 momentti, sellaisena kuin niistä on 24 §:n 5 momentti asetuksessa 400/2011,

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 6 ja 9 kohta, 4 ja 5 §, 6 §:n 3 momentti, 9 §:n 1 momentin 2, 4 ja 8 kohta, 14 §:n 10 kohta, 16 a §:n 1 momentin 2 kohdan b alakohta, 17 §, 18 §:n 1 ja 3 momentti, 19 §, 20 §:n 1 momentti, 23 a §:n 1 momentti, 24 §:n 1-3 momentti, 25 §:n 1 ja 2 momentit, 26 §, 26 a §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale, 27 §:n 2 ja 3 momentti, 27 a §, 28 §:n 3 ja 4 momentti, 31 §:n 2 momentti, 31 b §:n 2 kohdan b alakohta, 34 §:n 2 ja 3 momentti ja 36 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 6 kohta, 9 §:n 1 momentin 2 ja 8 kohta, 16 a §:n 1 momentin 2 kohdan b alakohta, 18 §:n 1 momentti, 23 a §:n 1 momentti, 24 §:n 1 ja 3 momentti sekä 31 §:n 2 momentti asetuksessa 400/2011, 2 §:n 9 kohta, 4 §, 6 §:n 3 momentti, 20 §:n 1 momentti, 28 §:n 3 ja 4 momentti sekä 36 § asetuksessa 267/2009, 5 § asetuksissa 267/2009 ja 400/2011, 9 §:n 1 momentin 4 kohta, 18 §:n 3 momentti, 19 §, 24 §:n 2 momentti, 27 a § ja 34 §:n 2 momentti asetuksessa 475/2013, 14 §:n 10 kohta asetuksessa 538/2007 sekä 25 §:n 1 ja 2 momentti, 26 §, 26 a §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale, 31 b §:n 2 kohdan b alakohta sekä 34 §:n 3 momentti asetuksessa 275/2005 seuraavasti:

1 §

Sovellettamisala

Jos vaarallisen aineen kuljetus alkaa tai päättyy muualla kuin Suomessa, sovelletaan vaarallisen aineen rautatiekuljetukseen Suomessa tätä asetusta sekä Liikenteen turvallisuusviraston määräystä tai 4 §:ssä mainittuja kansainvälisiä sopimuksia. Vaarallisia aineita sisältävien rautatievaunujen vaihtotöissä, kokoonpanossa sekä vaunujen säilytyksessä ja siirroissa ratapihalla, satamassa ja muussa vastaavassa paikassa noudatetaan kansainvä-

listen sopimusten lisäksi tätä asetusta sekä Liikenteen turvallisuusviraston määräystä.

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

6) *Liikenteen turvallisuusviraston määräyksellä* vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annettua Liikenteen turvallisuusviraston määräystä;

9) irtotavarakontilla Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen luvussa 6.11 tarkoitettuja irtotavarakontteja mukaan lukien vaihtokori ja vaunun kuormatila;

4 §

Sovellettavat kansainväliset sopimukset

Suomen ja muiden kansainväliseen rautatiekuljetuksia koskevaan yleissopimukseen (COTIF) liittyneiden maiden välillä ovat voimassa RID-määräykset.

Suomen ja Venäjän välisissä vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksissa sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetuksista Suomen ja Venäjän välisessä suorassa kansainvälisessä rautatieliikenteessä Suomen ja Venäjän välillä tehtyä sopimusta (SopS 77/2014) sekä mainitun sopimuksen täytäntöönpanosta Suomen liikenne- ja viestintäministeriön ja Venäjän liikenneministeriön välillä tehtyä sopimusta (SopS 96/2014).

5 §

Vaarallisten aineiden luokitus

Vaarallisten aineiden luokituskriteereistä ja luokitukseen liittyvistä testeistä määrätään Liikenteen turvallisuusviraston määräyksellä.

Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen luvussa 2.2 tarkoitetuissa tapauksissa aineen luokittelee tai luokituksen hyväksyy Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Säteilyturvakeskus luokittelee kuitenkin tällöin radioaktiiviset aineet tai hyväksyy niiden luokituksen. Viranomaisen voi vaatia, että aineen lähettäjä esittää tulokset testeistä luokituksen selvittämiseksi.

Suomi tunnustaa RID- ja ADR-määräyksissä sekä VAK-direktiiveissä tarkoitetun toimivaltaisen viranomaisen tai sen valtuuttaman muun toimielimen suorittaman aineen luokituksen ja luokituksen hyväksymisen.

6 §

Vaaralliset aineet matkatavarana

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin kuljetuksiin ei sovelleta muita tämän asetuksen

säännöksiä eikä Liikenteen turvallisuusviraston määräystä.

9 §

Kuljetuksen suorittaja ja liikkuvan kaluston kuljettaja

Kuljetuksen suorittajan velvollisuuksista säädetään VAK-lain 9 §:ssä. Ottaessaan vaarallisia aineita kuljetettaviksi kuljetuksen suorittajan on lisäksi lähtöpaikalla erityisesti:

2) varmistettava, että lähettäjältä on saatu Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä vaaditut tiedot kuljetettavista vaarallisista aineista ja että rahtikirjaan on liitetty vaaditut liitteet;

4) varmistettava, että määräaika säiliöiden seuraavalle tarkastukselle ei ole umpeutunut; määräajan umpeuduttua säiliön saa kuljettaa tarkastettavaksi, hävitettäväksi tai sen sisältämän aineen hävittämistä varten Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä määrättyin ehdoin;

8) varmistettava, että Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä tarkoitetuissa tapauksissa kirjalliset turvallisuusohjeet on toimitettu liikkuvan kaluston kuljettajalle;

14 §

Säiliön sekä irtotavaravaunun ja -kontin täyttäjät

Säiliön sekä irtotavaravaunun ja -kontin täyttäjää koskevat erityisesti seuraavat velvollisuudet:

10) täyttäessään vaarallista irtotavaraa vaunun tai konttiin hänen on varmistettava, että täytössä sovelletaan Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen luvun 7.3 määräyksiä.

16 a §

Liikennevirasto

Liikenneviraston on varmistettava, että:

2) sillä on kuljetuksen aikana nopea ja esteetön pääsy seuraaviin tietoihin:

b) jokaisessa vaunussa kuljetettavien vaarallisten aineiden YK-numerot tai vaunut, jotka on varustettu Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen mukaisesti rajoitettuja määriä osoittavin merkinnöin;

17 §

Pakkauksen valmistajan ja jälleenmyyjän tiedonantovelvollisuus

Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen 6.1.1.5, 6.3.2.3, 6.4.2.12, 6.5.1.1.4 ja 6.6.1.4 kohdassa tarkoitettujen pakkauksen valmistajan ja myöhemmän jälleenmyyjän on annettava tiedot noudatettavista menettelytavoista sekä kuvaus suljinten ja muiden tarvittavien osien tyypeistä ja mitoista, jotta voidaan varmistua siitä, että kuljetukseen tarjottava pakkaus täyttää säädetyt ja määrättyt vaatimukset.

18 §

Kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluvat paineasiat.

Suomi tunnustaa kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluville paineestioille ja niiden lisälaitteille kuljetettavista painelaitteista annetun direktiivin mukaisesti myös muualla kuin Suomessa suoritettut ja ulkomaisen yrityksen Suomessa suorittamat vaatimustenmukaisuuden arvioinnit, vaatimustenmukaisuuden uudelleenarvioinnit, määräaikaistarkastukset ja muut vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi suoritettut toimenpiteet.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta materiaalin kestävyydestä tulee paineestiassa olla vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten, säiliöiden ja irtotavarakonttien vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja tähän liittyviä tehtäviä suorittavista tarkastuslaitoksista annetun valtioneuvoston asetuksen (124/2015) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vaatimustenmukaisuusmerkinnän ja tarkastuslaitoksen tunnusnumeron jäljessä mer-

kintä ”-40 °C” tai muu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymä merkintä.

19 §

Pakkauksen vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävän pakkauksen vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta säädetään vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten, säiliöiden ja irtotavarakonttien vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja tähän liittyviä tehtäviä suorittavista tarkastuslaitoksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

20 §

RID- tai ADR-pakkausten käyttö

Vaarallisten aineiden kuljetuksessa saa pakkauksina, kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluvia pakkauksia lukuun ottamatta, käyttää myös voimassa olevien RID- tai ADR-määräysten taikka VAK-direktiivin mukaan tyyppihyväksytyjä pakkauksia, IBC-pakkauksia ja suurpäälyksiä. Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä tarkoitetuissa tapauksissa muovipakkausten pudotuskoe on RID- ja ADR-määräyksistä sekä VAK-direktiivistä poiketen tehtävä -40 °C:n lämpötilassa. Pakkauksessa tulee tällöin olla säännösten mukainen merkintä pudotuskokeen lämpötilasta taikka rahtikirjaan tai vastaavaan lähetyskirjaan on tehtävä merkintä: ”Pakkaus ADR/RID-määräysten mukainen, koestettu -40 °C”.

23 a §

Kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluvat säiliöt

Suomi tunnustaa kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluville säiliöille ja niiden lisälaitteille kuljetettavista painelaitteista annetun direktiivin mukaisesti myös muualla kuin Suomessa suoritettut ja ulkomaisen yrityksen Suomessa suorittamat vaatimustenmukaisuuden arvioinnit, vaatimustenmukaisuuden uudelleenarvioinnit, määräaikaistarkastukset ja muut vaati-

mustenmukaisuuden osoittamiseksi suoritettujen toimenpiteet.

24 §

Asiakirjat

Lähtäjän on vaarallista ainetta kuljetettavaksi jättäessään annettava Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä määrättyissä tapauksissa kuljetuksen suorittajalle rahtikirja tai vastaava lähetyskirja, johon on merkitty Liikenteen turvallisuusviraston määräyksissä vaaditut tiedot kuljetettavaksi jätetyistä aineista. Jos vaarallisen aineen rautatiekuljetusta suurkontissa tai vaunussa seuraa merikuljetus, lähtäjän on liitettävä rahtikirjaan tai vastaavaan lähetyskirjaan IMDG-säännösten mukainen kontin tai ajoneuvon pakkaustodistus.

Junan jokaisella miehistön jäsenellä tulee olla mukana valokuvalla varustettu henkilötodistus, jos kuljetettavan vaarallisen aineen määrä tai aktiivisuus ylittää Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen luvussa 1.10. määrätty raja-arvot.

Kuljetuksen suorittajan on toimitettava Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä määrätty tiedot kuljetettavista vaarallisista aineista liikkuvan kaluston kuljettajalle. Vaihdotyötä varten nämä tiedot toimittaa vaihtotyötä suorittava yritys.

25 §

Kuljetus

Vaarallista ainetta saa kuljettaa vain tavarajunassa lukuun ottamatta 6 §:ssä tarkoitettuja matkustajien käsimatkatavaroita, ja Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen kohdassa 7.1.8 tarkoitettuja sotilaskuljetuksia sekä kyseisen liitteen luvussa 7.6 määrättyjä kiitotavarana kuljetettavia pieniä lähettyksiä.

Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä määrättyissä tapauksissa vaarallista ainetta saa kuljettaa irrallisena vaunussa, pienkontissa tai säiliössä.

26 §

Radioaktiivisten aineiden kuljetusten hyväksyminen ja ilmoittaminen

Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen luvussa 5.1 määrättyissä tapauksissa lähtäjän on haettava hyväksyntä radioaktiivisten aineiden kuljetukseen Säteilyturvakeskukselta ja ilmoitettava näiden aineiden kuljetuksista Säteilyturvakeskukselle.

26 a §

Säteilysuojelu- ja laadunvarmistusohjelma

Sillä, joka kuljettaa tai tilapäisesti säilyttää radioaktiivista ainetta, tulee olla säteilysuojeluohjelma, jollei Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen luvussa 1.7 toisin määrätä. Säteilysuojeluohjelmassa on esitettävä toteutettavat toimenpiteet radioaktiivisten aineiden kuljetuksesta ja tilapäisestä säilytyksestä aiheutuvan säteilyaltistuksen estämiseksi ja rajoittamiseksi. Nämä toimenpiteet on suhteutettava säteilyaltistuksen määrään ja todennäköisyyteen. Ennen kuljetus- tai säilytystoimintaan ryhtymistä säteilysuojeluohjelma on toimitettava tiedoksi Säteilyturvakeskukselle.

Jollei Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen 1.7 luvussa toisin määrätä, toiminnanharjoittajan on laadittava toimintojen vaatimuksenmukaisuuden varmistamiseksi toiminnassaan sovellettava laadunvarmistusohjelma:

27 §

Vaarallista ainetta sisältävien vaunujen käsittelyturvallisuus ratapihoilla

Räjähteitä sisältävien vaunujen tilapäisestä säilytyksestä ratapihalla on tehtävä ilmoitus paikalliselle pelastusviranomaiselle Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä määrättyissä tapauksissa.

Vaarallista ainetta sisältävää säiliövaunua saa ratapihalla, satamassa ja muussa vastaavassa paikassa siirtää Liikenteen turvallisuus-

viraston määräyksessä määrättyissä tapauksissa vain veturilla saattaen.

27 a §

Tilapäisen säilytysalueen turvaaminen

Jos kuljetettavan vaarallisen aineen määrä tai aktiivisuus ylittää Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen luvussa 1.10 määrättyt raja-arvot, sovelletaan VAK-lain 11 d §:n 4 momenttia vaarallisen aineen kuljetukseen liittyvään tilapäiseen säilytykseen terminaalissa, ratapihalla ja muulla vastaavalla alueella. Terminaalin, ratapihan ja muun vastaavan alueen tulee mahdollisuuksien mukaan olla hyvin valaistu, yleinen pääsy alueelle estetty ja alue muutoinkin huolellisesti turvattu.

28 §

Viranomaiset

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos voi asettaa Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen kohdassa 2.2.62.1.9 tarkoitettuja biologisia tuotteita koskevia lisävaatimuksia tai -rajoituksia.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi asettaa lisävaatimuksia tartuntavaarallisia aineita sisältävän eläinperäisen materiaalin kuljetukselle irtotavarana Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen kohdan 7.3.2.6.1 mukaisesti.

31 §

Henkilöstön koulutus

Vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyviä tehtäviä hoitamaan ryhtyvällä on oltava asianmukainen koulutus, joka tulee varmistaa aloitettaessa uutta työsuhdetta.

31 b §

Erityiskoulutuksessa opetettavat aiheet

Tehtäväkohtaisen 31 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen henkilöstöryhmien koulutuksen on sisällettävä ainakin seuraavat aihealueet:

2) kategorian 1 vaihtotyöntekijät ja vastaavia tehtäviä suorittavat henkilöt:

b) suojavaunut ja suojaetäisyys Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen kohdan 7.5.3 mukaisesti;

34 §

Onnettomuudet ja niistä tehtävät ilmoitukset

Jos vaarallisen aineen kuormauksen, kuljetuksen tai purkamisen taikka säiliön sekä irtotavaravaunun ja -kontin täytön yhteydessä sattuu Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen kohdassa 1.8.5 tarkoitettu onnettomuus, kuormaajan, täyttäjän, kuljetuksen suorittajan ja vastaanottajan on kunkin toiminnassaan tapahtuneesta onnettomuudesta annettava kuukauden kuluessa onnettomuudesta raportti Liikenteen turvallisuusvirastolle ja Onnettomuustutkintakeskukselle. Jos kyseessä on radioaktiivisen aineen kuljetus, raportti annetaan myös Säteilyturvakeskukselle. Raportin tulee olla Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä olevan mallin mukainen. Vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvästä rautatieonnettomuuksien tutkinnasta säädetään erikseen.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa merkittävistä onnettomuuksista RID-määräyksissä tarkoitettun onnettomuusselostuksen kansainvälisen rautatiejärjestön (OTIF) sihteeristölle.

36 §

Säteilyraja-arvojen ylityksestä annettavat ilmoitukset ja muut toimenpiteet

Jos radioaktiivisten aineiden kuljetuksen yhteydessä huomataan säteilyn annosnope-

utta tai radioaktiivista saastetta koskevien Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen mukaisten raja-arvojen ylitys, vastaanottajan, kuljetuksen suorittajan ja lähettäjän on ilmoitettava ylityksestä muille kuljetuksen osapuolille ja Säteilyturvakeskukselle Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen liitteen koh-

dan 1.7.6 mukaisesti sekä ryhdyttävä muihin Liikenteen turvallisuusviraston määräyksen mukaisiin toimenpiteisiin raja-arvojen ylityksestä aiheutuvien vaarojen poistamiseksi.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2015.

Helsingissä 12 päivänä helmikuuta 2015

Liikenne- ja kuntaministeri *Paula Risikko*

Hallitusneuvos Tiina Ranne